

J E L E N K O R.

75. szám.

Pest, szombat september 17.

1836.

Foglalat: Magyarország (kinevezés; gróf Széchenyi István képe a m. tud. Társaságnak küldve; gazdasági tanító-szék Nagy-Körösen 's a t.) Spanyolország (a' ministerium gyöngye állása; az 1812iki alkotmány esorbításai; a' madridi seregek ellenszegülése; Mendizabal, Cordova, a' tartományi junta 's a t.) Anglia (Hovick lord katonai rendelése; a' persa hercegek). Franciaország (az új ministerium; párvialok; Abdel-kader fölszólítása Algierban, elegy). Amerika. Németország. Schweiz. Oroszország. Gabonaár. Pénzkelet. Dunavízjárás.

M A G Y A R O R S Z Á G.

Auguszt. 30kárul költ legf. határozat szerint Pokomándy János statutanácsi tiszt, a' es. kir. közöns. udvari kamara valószínűsítőknokává nevezetett ki.

Ó es. kir. fősége Vukovich János pechenzi 30adost nyugalmazni méltóztatott; — a' magy. kir. udv. kamara pedig az ekép megírult 30dosságra Ugarkovich Mátyás zvonigrádi 30adost nevezte ki. —

Gr. Széchenyi Lajos es. kam. b. t. tan. 's több rend. vitéze és Széchenyi Pál es. kam. országserzte tisztelt nagy hazafi testvér öccsüknek, gr. Széchenyi Istvánnak, Ammerling által Bécsben teljes életnagyságban remekül festett képével ajándékozá meg a' m. u. z. tud. Akademiát, 's e' nagybecsű kedveskedésököt következő, gr. Teleky József es. aranyk. szabolcsi főispán és referendár urhoz, mint az Akad. elnökhöz, intézett levéllel kalauzolák a' mult nagy gyűlés elején: Mélt. Gróf 's Elnök ur! Tíz század (mint hisszük) tünt el már ama szép hon felett, melyben letelepedve, dicső eleink, a' magyar Nemzet a' fegyverek dicsőségének, a' polgári jó, vagy kellemelen életnek változói közt létez. Minden korban találkoznak jeles férfiak, kik a' nemzet valódi hasznát, a' hazai virágzását eszközölni minden áldozattal készek valának; mert a' honszeretletben 's igaz hazafiságban a' magyart még eddig meg nem előzte senki. — Mindazáltal a' jelen századnak vala fentartva, egy olly tudományos egyesület alkotása, mely jötevé napként sugározván az értelem világában, minden homályt felderíteni, a' komor felleget oszlatni képes lenne. Ezen tudományos egyesület, a' magyar tud. Akadémia felséges czéljának, nemkülönben az azt alkotó, 's kegyesen ápoló hazafiságnak méltánylásából, eltökélénk mi magunkban, azon férfiumnak, kit hozzánk valaminél a' testvéri, úgy az édes honnak szeretete legszorosban csatol, Sárvári Felső-vidéki Gróf Széchenyi István öccsünknek mesteri kézzel rajzolt képét teljes alakban, az utókornak átadni, 's az átvételre a' magyar tud. Akademiát teljes bizodalommal megkérni: mert ki is adhatná azt igazabban, hívebben mint mi, azon egy édesanyai kebelnek sarjadéki, az atyai, 's anyai szívnek azon egy részei!?' 's ki fogadhatná azt tőlünk sajátabb joggal, mint az értelmi magyar világnak halhatlan képviselőjii!?' — A' midőn magyar nemzetünk, 's nemzeti kifejlődésünk iránt vonzó indulatunknak ezen parányi zálogával, a' magyar tud. Akademiának kedvezünk, azon legfőbb ohajtásunkat egyszersmind nyilvánítani bátorodunk: Vajna legkésőbb unokáink is, e' képek arcvonalaira pillantván, a' legnemesebb szívnek érzelmire fakadjanak! hazájokat, 's nemzetjüket boldogító legszebb tettekre sörkenjenek! Mely igaz szívből eredett kívánságunk után, hazafiai hajlandóságába ajánlottak maradunk a' méltóságos Gróf, 's elnök urnak. Gyöngyös-apatá, aug. 15én 1836. alá-íratos szolgáji Gróf Széchenyi Lajos, m. k. Széchenyi Pál, m. k. E' lelkes kísérő levélre a' nagy gyűlés mind azon módon mellyel a' kedves ajándék nyújtott, mind magán a' szépművön élénk öröme 's hálára gerjedvén, számos tag azt kíváná, hogy ámbár az akademiái határozat szerint általányosan csak elhunyt akad. tagok képei nyerhetnek a' Társaság termében helyet, ez úttal azonban 's ez esetre kivételképen a' másodelnök képe függesztetnék föl, nem csak mint fáradhatlanul buzgó részvételű társát, hanem mint legelső alapító, 's az Akadémia javát, dicsőt folyvást esüggelennél munkáló hazafit is. De mivel a' tisztelt másodelnök gróf ismételve is arra kéré a' Társaságot, hogy soha egyesek miatt határozati 's törvényeiben kivételeket ne tegyen, 's bizonyossá tve a' gyűlést, hogy leginkább az által érzendi magát megtiszteltnek, ha e' kérelme teljesítettü fog, a' nagygyűlés e' sürgető kérelemre hajolván azt határozá: függjön a' kép ideiglen a' titoknoki hivatalban, 's azután midőn illőbb 's tekinteteseb helyre juthat p. o. az akad. könyvtár felállításakor a' könyvtárban 's a' t. E' fölött megkérte a' nagygyűlés az elnök gróft, fejezné ki az ajándékozó testvér grófokhoz irandó válaszában a' Társaságnak e' nagybecsű adományért forró köszönetét, 's a' kedveskedést kalauzoló levélnek egész kiterjedésben kiadatása által is tudatná a' két Haza egyetemével e' gyönyörű hazafi tettet.

„Nagy-Körösen az evang. ref. dunamelléki egyházi megye részéről auguszt. 7 's skán tartott közgyűlésben elhatározatott: hogy a' még eddig ezen egyházi megyében nem létezett gazdasági tanítószék ugyancsak Nagy-Körösen állítassék föl, — 's ezen tanítószéket betöltteni szándékozó férfiumnak mintán Keszthelyt 's Óvárt tudományul vevé, — külső országokon szerzendő tudomány 's tapasztalás öregbítése tekintetéből, a' főtisztelendő superintendens pénztárából uti költség fejében, ezer ezüst forint ajánlatott. Nagy-Körös városa pedig ezen köz hasznu intézetnek elősegítésére egy tanítószéket alapított 400 ezüst forint évi fizetéssel, szabad szállással és 5 öl tűzifával; e' mellett a' czélba vett gazdasági tudományak gyakorlatilag tanítására az említett intézet részére huszonöt hold földet ajánlott, a' szükséghez képest szaporítandólag. — Ezen tudósítást a' Kémlő következő észrevétellel kíséri: Miatán a' gazdaság élterője a' kormányzók bölcseségétől függ, nincs természetben, mint olly eszközhez nyúlni, mely által illy eszközöz juthassunk. Legfőbb eszköz pedig a' gazdasági iskola; millyenel már mind a' halhatatlan Festetics Keszthelye, mind az óvári uradalom dicséketnek ugyan; ellenben csudálkozhatunk ama' tehetségen, mely szerint a' gazdasági tudomány tanítására, azon gazdaságára, mellyen kívül a' föld kerektségén számunkra semmi sem jövedelmes, különös közönséges iskolánk mindedig nem vala. Nem tagadhatjuk ugyan, hogy az Oeconomia ruralis iskoláinkban tradáltott 's praelegáltatik — 's pedig olyanok által többnyire,

kiknek a' gazdaság gyakorlati részéről még csak megfogásuk sincs; holott pedig e' nélkül a' gazdaság ollyan valami, mint vak remény, melly sokat ígér és veszélyt ad, mert az ügyetlen elméleti próbák a' tudatlan részben nagy erkölcsi romlást és undorodást gerjesztnek; de nem tagadhatjuk azt is, hogy az illy közönséges tanítás-módnál tökéletlenebb 's czéliránytalanabb alig lehet. — Nem lehet tehát nem örvidenünk, midőn látjuk, hogy a' dunamelléki ref. superintendens t. tagjai erről gondoskodni bölesek valának. Nagy-Körös városa pedig e' szent czélra eszközt 's áldozatot nyújtani lelkes és hazafi. Valóban, ha fölveszük e' város fekvését, melly Hazánk miveletlenebb 's azonban legtermékenyebb részei felé esik, 's a' már nevezett 2 gazdasági iskolátul távulra, ha fölveszük a' föld különböző minőségeit, mint homokot, agyagot, 's fekete kevert földet, tavat 's t. ef. a' millyen vegyületnek kell lenni a' tanulók előtt, 's végre azt, hogy az itteni derék iskolában mindenképen képezheti magát a' szorgalom: örömmel nézünk előre is a' jövendőbe, melly Hazánk alsó részeire tetemes hasznokat árasztand. Kémlő.

Forberger Sámuel magy. kir. építő főigazgatósági 's dunaszabályozási ingénieur, a' pozsony környéki vizsarkantyú vizsgálatinál, mellyet nőtül egy esolnakban tett, aug. 29kén az egyik sarkantyú melletti örvénytől megkapatván, a' dunába vettetett, 's ámbár kétszer látszatott is még föllebbenni a' viz színén, de elég hamar nem jövén segedelem, egészen ellúnt, nője azonban megsebesülve kifogott. Ezen derék férfit, ki 1835től fogva olly köz megelé- güléssel intéző e' nehéz munkálatot, sajnálhatja nem csupán szerencsétlen nője, de a' közögy is.

A' magyar Minorita-szerzetnek 's a' miskolci illető keresztény híveknek örömmünnepet szerze auguszt. 8kán azon körülmény, hogy a' tisztelt szerzet egyik igen jeles érdemű tagja 's tanácsnoka Sterli Bonaventura Ágoston, a' mondott napon, mint papi fölkenetése arany-ünnepén, félszázados áldozatját mutatá be az élet urának, szerzetes társai körében 's a' szerzet tartományi főnöke nagytiszt. Szabó Román vezérlete alatt. E' tisztas agg férfi élete lefolytát egészen nevelésben tölté, előbb ugyan Fáy és Almásy nemzetségnél, később Klobusiczky József fiunei kormányzó udvarában; ezután a' kassai, utóbb pedig a' nagyváradi nemes ifjak convictusában alkormányzói ranggal tiszteltetett meg, homét a' néhai Csekonics József general ur választá gyermeke nevelőjének, hol ma is Pesten nyugalmi helyzetben él. Hosszan nyuljanak munkás élte napjai.

Zágrábban a' cholera, hat hélig tartott pusztítása után, már most teljesen megszűnt. Mindössze 500ra megy azok száma, kik benne megbetegültek; melly számból 370 folyógyult, de 130 elhalt.

S P A N Y O L O R S Z Á G

Madrid, aug. 24kén. Míg mi, Espartero vezér tudósításánál fogvást azt hittük vala, hogy Gomez carlosi vezért egészen tönkre tevék Asturiában: újabb tudósítást kaptunk, hogy ő e' hónap 20án Palenciába rontott be, honnan minden hatóság Valladolidba futott. Mivel pedig d. Basilio ugyanekkor az innen Saragossába vivő ut környékén települt meg 's franciaországgal közlekedésünket elvágta, az itteni őrsereg nagyobb részét ellenök indítandónak határozá a' minister. Ennélfogva kivonult innen tegnap délután az igazgató-királyné ezredének, a' tartományi őrgaránatosak 's ugyan eféle vadászok egyegy zászlóalja, fél-álgyutelep őrpattantyusság, 27 vasas, 's a' 3ik és 4ik ezred egy egy zászlóalja s velök még 25 vasas lovag. A' 4ik ezred zászlóaljnyilván ellenszegült az indulási parancsnak a' legénység megtölté fegyvereit, ide 's tova szaladgált 's kinszeríté tiszteit, hogy magokat a' körülmények közt szenvedőleg viseljék. Nem sokára megjelent Seoane lovon, 's engedelmességököt és panaszuk mibenlétét tudaklá a' katonáktul. Ezek azt válaszolák: nekik Navarrában egy real toldalékpénzt ígértek naponként, de nem fizettek mindedig semmit, 's most egyegy főre harmincz hat piaster esnek. Seoane vezérnek erre tett abeli nyilatkozása, hogy nincs a' kormánynak pénze, haragra ingerlé a' katonákat, 's káromlatok közt erősíték: hogy ők táborba nem szállandának. Ekkor elküldött Seoane egy segédtisztet pénzéért, 's kifizetvén minden legénynek fejkenként 4 realt, midőn ezzel sem elégtültek meg, azt ígéré, hogy tusz (személyzalog v. kezes) gyanánt ő is velök megyen a' táborba. Így végre megindultak, de minden hadi rend nélkül; midőn azonban a' kapu előtt a' 3ik ezredbeli zászlóalját fölállítva szemlélték, árulást kiáltozának 's védkészületeket tönk — Seoane parancsot adott a' 3ik zászlóaljnak, hogy előre meijen; de miután amazok észrevehék, hogy utánok pattantyusság 's lovas katonaság leend, ismét árulásról gyanakodának; mi által kinszerítve látá magát Seoane a' pattantyuságot valamennyire hátba marasztalni. Végre csakugyan elszánták magokat a' menetelre, és sok apróbb történet után estére Fuencarralig érkeztek 's másnap

kezére dolgozik; terve annak eszközlésében áll, hogy mások kívánják 's kériék őt meg 's bizonyosan eljövend ama' pillanat, mellyben ő csakugyan minisiterelnökséggel fog megkínáltatni, a' mit el is vállaland. Urquinaona, Cadix tartomány politikai főnöke megfosztatott hivatalától, egyszersmind parancsot vón, a' tartomány rögtön elhagyására. E' szigoru bánásmódra kötelesek nyilatkozatát magát a' junta a' nép iránt, ennek jogai bátorsága végett, mellyek miatt aggodás 's nyugtalankodásban volt. Egy uttal hirdeti a' junta, hogy mindaddig tisztikörében maradand, míg a' királyné által eskü szerint elfogadott constitutio rendithetlenebb alapot nyerend. — Escobar vezért, Soler Beltram lovas kapitányt 's több más személyt, kik S. Just megöletése részesei voltak, honvesztési elvitelre (deportatio) kárhoztatá a' malagai junta. A' cordovai junta pedig azt végzé, hogy az ezen városi káptalan, ajándékul vagy kölcsönül 6000 durót kötelezzék neki szolgáltatni, a' tartomány fölfegyverzésére 's védelmére fordítandó; egyszersmind azt határozá, hogy a' nemzeti kincset illetlenül kell hagyni; továbbá az 1823ki alkotmány szerű városi hatóságot erőbe lépteté, 's a' tartomány nemzeti őrségéből 800 fegyverest állított induló lábra. A' káptalan részéről küldöttség jelent meg a' junta előtt a' kívánt 6 ezer duro lefizetésére időhatalasztást kéri; de az ezt töle a' szorongató körülmények miatt kereken megtagadá.

Madridi levelek szerint, Gomez vezér, miután 21kén Palenciát elhagyá, 22kére viradón Cobico Naveroban, a' burgosi hegyekbe vivő uton volt. Espartero azt vélte, hogy Basilioval akarja magát összekapcsolni, 's ennek meggátálása végett Lerma felé tartott. De Madridban azon hír szárnyalt 25én, hogy Gomez ismét megcsalta földözójét 's utját egészen másfelé, Segovianak vevé. A' Madridbul kiindított csapatok folytatják menetelüket d. Basilio ellen, ki az Ebron át visszavonult.

A' angol segédcsereg jul. 31keig történt kielégítéséről szólott hírt megzafolni látszik azon tetteg, mi szerint Evans kénytelenítve látá magát arra, hogy 5 borral és gabonával megterhelte kikötőbeli hajót lefoglaljon. Bebesgetik, hogy ha Evans vezér aug. végeig élelmi ellátás nélkül hagyatik, pillanatnyi szükségének kielégítése végett kinszerítve lesz adót sarcolni 's azután hajóra kelni.

A N G L I A.

Sept. 1én reggel Kingnek a' spanyol tengerészet fizetőjének hivatalbeli lakján a' spanyol királyné szolgálatjából katonák nőjei 's rokonai nagy lármát ütöttek azon nyilatkozásra, hogy férjeik 's rokonaik fizetésének egy részét, mellyet eddig ki szoktak volt nekik Londonban szolgáltatni, pénzhiány miatt ki nem adhatják. A' folyamodók dühösen fölzendültek, 's alig leheté őket csak kevés időre is lecsillapítani. Innen azután a' spanyol követ szálására tódultak, hol azon szilárd elhatározásukat jelentették, hogy a' házat el nem fogják előbb hagyni, míg ki nem elégítettnek. —

A' ministeri Morn. Chronicle egy cikkelyben azt mondja, hogy Thiers azért lépett vissza, mert Lajos Fülöp a' négyesszövetség értelmében nem akart közre munkálni Spanyolországban, a' mivel természetesen tartozott volna.

A' Sun azt hiszi, a' királyné a' constitutionális párttól csak minden jót várhat. A' Globe ugyan még tartózkodva nyilatkozik, de azt jegyzi meg, hogy Mendizabal ministeriumának elbocsátása 's a' katonasági fizetés elmaradása terhesíték az állapotot. Mendizabal ministeriumát elbocsátani csak azért is igen veszélyes volt, mert Spanyolországban minden ministerváltozás általában fél zendülés a' sok pártivnek hivatalból kimaradása miatt, mi természetes következtése minden ministerváltozásnak. A' torylapok ellenben nem győzik eléggé rágalmozni a' spanyolokat.

A' perza hercegek aug. 28án meglátogatták azon királyi hajót, mellyet az angol király a' muskatei Imannak küld ajándékba, viszonaajándékul az ezen fejdelem által az angol királynak ajándékba küldött „Liverpool“ hajóért, melly azonban most Imam nevet visel. A' kapitány a' hajón több ollyas készületet tette, mellyek az éghajlathoz, hová a' hajó küldetik, illők. A' perza hgek aug. 31én elhagyták Londont, hogy visszautazásukat Bagdadba Bécsen 's Konstantinápolyon keresztül tegyék meg. (Megtörténhetik tehát, hogy a' Dunán fognak gőzhajón Konstantinápolyba utazni, 's akkor Pestet is meglátogatják.)

A' tory lapok is lassanként által kezdik látni, hogy veszélyes próba volt Lyndhurst lordtól, a' mostani körülmények között, olly keményen megtámadni az alsóházat. Szünek is e' lapok magasztalni beszédét. E' fölött a' whig lapok kifürkészték okát, miért sürgeték a' toryk olly keményen, hogy ne valamennyi tulajdonosa tartozzék valamely hírlapnak bejelenteni nevét. Megtudták t. i. hogy a' liverpooli Standard, melly lap valamennyi tory lap közt a' személyes rágalmozásokban leggonoszabb 's leghíresebb, az ottani toryk által alapított, 's midőn azért gyakran kérdőre vontattak, becsületjökre 's kereszténységükre bizonyították, hogy semmi részvevők a' lapban holott pedig a' tory Salisburg marq. a' lap tulajdonosai egyike. —

A' kereskedő tisztség elnöke, P. Tompson, a' manchesteri kereskedő kamarának több külföldi gyármű példányt terjeszté elő 's tudósításra szólítá fel azt, azoknak a' hasonnemű angol gyárművekhez képesti minőségükről. A' kereskedési kamra kénytelen vala ennél fogva nyilatkozatni, hogy többféle külföldi gyármű, névszerint a' schweizi nyomott karton, a' szász len 's fél pamut szövetek mind olesóságukra, mind minemőségükre nézve az angolt jóval felmulják. Oka ennek azon magas díjak, mellyek a' britt gyár-

nokságot még folyvást nyomják, egyszersmind azon magas munkabér, mellyet az élelemszerek nagy adója okoz.

* Howick lord hadi titoknok aug. 18án fontos rendeltést tönközre, mellynek czélja, hogy a' seregnél a' jóviselet jutalmakra kielátással tartassék fen, 's a' testi büntetések eltörlesztése lehetővé tétessék. Eddig minden katona, nem tekintve viseletére, 14 évi szolgálat után a' gyalogságnál, 's 17évi után a' lovasságnál naponként 2 pence (6 pengő krajczár) díjpótlékot kapott. Ezentul azon katona, ki 1836 sept. 1je után lépénd szolgálatba, bizonyos idő után csupán akkor tarthat számot bizonyosan díjpótlékre, haszeptelen viseletü. A' ki hét évig szolgált, 's ezen idő lefolyta előtt két évvel nem büntettetett meg, naponként egy pence pótlékot nyer, e' fölött egy jobb karját övedző sinórt kitüntetésül; ki 14 évig így szolgált, ismét egy pence pótlékot 's egy másod sinórt kap karja körül; 's így tovább minden hat év mulva új pótlék 's új sinórt. Azon katonáknak, kik illy kitüntetést nyernek, a' kiszabadulás is megkönnyítettik. A' káplárok 's dobosak is hasonló jutalmat nyernek jó szolgálat mellett: de a' sergeantok 's egyéb altisztek csak jeles szolgálat 's viseletért, 's mindenkor a' főparancsnok különös ajánlására, a' hadtitoknok helyben hagyásával. — Jamaicai tudósítás bizonyítja, hogy Sligo marq. a' sziget kormányzója, kinek elbocsátatását a' ministerium elfogadta, Jamaicaiból már elutazott. A' gyarmat állapotja nyugtató. —

F R A N C Z I A O R S Z Á G.

A' Moniteur szerint a' hadminisiter a' vizsgáló biztosság tudósítását az invalid házról már benyújtá a' királynak. — A' párisi lapok még aug. 31kén sem tudtak semmi bizonyost mondani a' minisiterkérdés megoldatásáról. Molé gr. Guizot és Montalvet a' leginkább említett nevek. Tiersről nincs szó; ő Olaszországba készül családotul. — A' párisi köztörvényszék e' napokban ismét egy bajvivási pört végzett. Sirey mult év decemberében megölt párviadalban bizonyos Durepairet. Ez utóbbinak özvegye polgári vádat kezdett, mellyben panaszlá: miképsirey alkalmat nyujtottlegyen a' bajvívásra, ellenfelének azon választást hagyván, hogy vagy bizonyos pórtul álljon el, vagy vjjon meg vele; e' fölött sem állottak a' fegyverre nézve is egyenlően. A' vád egyszersmind a' bajvívás jogát támadá meg. A' bevádlott, tanuk által megmutatta, hogy ő Durepairet csak atyja sérelmeért hitta ki, 's hogy a' fegyver-választás sorsra hagyaték, mi kardra ütött, 's mellyel egyik sem tudott hárni, 's általában a' bajvívás a' becsület szabályai szerint ment véghez. Az esküttek Sireyt fölmenték, azonban az özvegy kívánatára annak leánya számára 10 ezer frank kárpótlásra ítélték. — Ez már második illy nemű eset. —

Tangerből aug. 11ről jött tudósítások szerint de la Rue küldetése a' marokkai császárhoz szerencsés sikerrel végződött. A' császár ugyan ismindazon elégtételt 's biztositékot megadta, mellyeket csak kívánhattak tőle, 's ennél fogva méltán várhatni, hogy e' küldetés következtében örvendetes kapcsolatok fognak köttetni a' két ország közt. De la Rue Tangerben 15én vagy 16án várattott, hol Suffren hajóra ülend. —

A' párisi lapok még semmi bizonyost nem tudnak a' ministerium új megalkotásáról. Vannak kik hiszik, sőt beszélnek is, hogy Thiers és Guizot kiengesztelődvén közelitenek egymáshoz, tán együtt lépéndők a' ministeriumba. Guizotról azt bírlék, hogy bárki elnöksége alatt kész elvállalni minisiterseget, csak Molé grófé alatt nem. Sept. 3án a' párisi lapok közt egyedül a' Paix állija, hogy az új ministerium majd kész. — A' többi lap azonban névszerint a' j. des Débats, és j. du Commerce e' nézetben nem osztozik, sőt azt mondják, hogy mivel a' király Soult marsalt telegraph utján meghívátá, még annak eljövetele döntendi csak el a' minisiterkérdést.

A' legújabb tudósítások Parishól sept. 7ról jelentik, hogy az új ministerium létesült. Strassburgba érkezett telegraphi sürgöny Parishól e' napon reggel 9 órakor így szól: „Molé gróf a' tanács elnöke 's külminisiter, Persil igazsági, Rosamel admiral tengerészeti, Gasparin belminisiter, Buchatel pénzügyminisiter, Guizot pedig a' nyilvános oktatásé. A' kabinet teljességeig a' tengerész minisiterre ideiglen a' hadminisitersegi tárcza, a' pénzügyminisiterre pedig a' kereskedési bizatott. — Sept. 4e és 5e közli éjjel Parishban hire járt, hogy valamely összeesküvés fűdötzetett föl. 5én reggel azt mondák, hogy a' sereg néhány faktanyában, egész éjjel fegyverben állott, a' katonai őrhelyet megkettőztették, 's a' tisztek azokat gyakran meglátogatták. A' France lap szerint e' rendszabályokat azért tették, mivel az őrség néhány altiszte összeeskünni szándékozott. A' Bon Sens szerint a' rendőr-ispán jelentést kapott, hogy éjjel csendháborítások fognának történni, mi miatt a' nemzeti őrség minden csapatja parancsot kapott éjjel minden jeladásra készen lenni 's minden városzakaszhoz külön ötven emberrnyi csapatot küldeni. Valamennyi dobos helyén volt. — A' Quotidienne azt mondja: „E' pillantásban halljuk, hogy szokottnál számosb lovas hatósági őrséget 's egy csapat huszárságot láttak az elysiumi térmezőn Neuilly felé vágatni. 5én reggel számos elfogatás történt az úgy nevezett Quartier latinben, hol tanulók laknak. A' tuileriák előtt keményebb őrcsapatok állanak mint máskor. — Maillefer többé nem vesz részt a' Bon Sens szerkesztésében. —

Berryer a' követház tagja, kitől bizonyos hangverseny alkalmával egy botgyilok (Stockstilet), vétetett el, a' fékrendőri törvényszék által 1. frank birságra ítéltetett.

Abdelkader valamennyi igazhívóhoz felszólítást bocsátott, mellyben valamennyit felszólít, hogy az Islam földét tisztítsák

meg a' hitetlenek nyomdokától, azaz hogy a' francziákat kergessék el Afrika partjairól. Jelenti azután nekik, hogy a' francziák szultánja új sereget készül Afrikába küldeni, valamennyi város elfoglalására. „De messze legyen, egymond, tőlünk a' félelem, az arab honja a' szabad mező; már rég nem volnánk szabad emberek, ha falak közé zárkoztunk volna. Hagyjuk az európaiakat 's az árulókat, ha vannak a' hívek közt árulók, a' városok birtokában. Eleget tettünk, ha az összekötést elvágjuk 's őket az által, hogy közelökben mindent elpusztítunk, éhhalásra tüzzük ki.“ E' felszólításból még Algierban is keringenek, Mustafa a' francziák egyik szövetségese katonái kezei közt, példányok. A' főnökök attól tartanak, hogy a' zendülés, vallásos buzgóság embereikben nem marad benyomás nélkül. Mustafa azon katonát, kinek a' felszólítás példánya találtatott, mint-hogy azt parancsnoka kezeibe nem adá, azonnal lefejezteté.

Az Armand Carrel tiszteletére felállítandó emlék számára már 10,658 frank, 's 95 cent. van aláírva, az utolsó aláírási iven számos nemzeti őrtiszt is van. Azt mondják, Clauzel marsal nem Algierba utazott, hanem Barcelonába; mint állítják, csak néhány napra.

N É M E T O R S Z Á G.

Berlini lapok szerint: „A' német orvosok író Nestora Hufeland dr. statustanácsos, 's a' király első személyesorvosa (Leibarzt) aug. 25kén délután 3 órakor, több héti betegeskedés után éltének épen megkezdett 75ik évében (született aug. 12én 1762-ben) meghalozott. A' király leghivebb szolgálói egyikét veszté benne, az alloopathiai orvostudomány ág pedig jeles tanaszát.“

Berlinben aug. 29én ment véghez az elhunyt Hufeland orvos, és statustanácsos eltakarítatása. Berlin valamennyi orvosin kívül az egyetem tanítóji nagy része 's a' felsőbb status-tisztviselőség nagy száma megjelent azon. A' gyászszekér után mentek a' Wadzeck-intézet gyermekei, számra harmincz négyen, párosan; utánok a' király ő fölsége kocsija, a' kir. hercegekéi, 's Cumberland hgéi, más 150 kocsival együtt. Pelkmann superintendens, mint közel rokona az elhunytak, beszédet tartott a' sir fölött.

A' potsdami hivatalos lap irományt közöl a' jog-ministertől a' kir. kamarai törvényszékhez, melyben újra megparancsoltatik, hogy a' zsidó vallás híveiről a' hivatalos irományokban nem szabad „Mózes vallásu, vagy ótestamentomi vallás-követő“ czim alatt szólani, hanem őket egyenesen zsidóknak, vagy zsidó vallásuaknak kell nevezni. Efelől újra keményen megparancsoltatik, hogy a' zsidóknak keresztyén neveket viselni tilos.

A' bajor rajnakerületi k. kormány egy rendelete a' megyék minden főhelyiséiben takarékpénztár (Sparkasse) föllállítását parancsol, mint hathatós eszközt azon panaszok megszüntetésére, melyek a' cselédek kicsapongó életmódja, a' mesterlegények 's egyéb vagyon-talan szüléktől származott fiatal személyek tánczduhe tobzdása, szesz italokkal élése 's a' nőszemélyek fényűzése 's piperevágya miatt keletkeztek. Az egész ország minden kerületbeli takarékpénztárakba már is ötödfél millió frt. van letéve; melyhez azonban a' rajnakerületből csak mintegy 12 ezer frt. járult.

A M E R I K A.

Mexico. Új yorki levelek 's hírlapok aug. 3ig érnek. Texasból azon hír megerősítést hoznak, hogy Mexico csakugyan nagy hadi készüléteket tesz Texas ujlag meghódítására 's elfoglalására. Eközben az egyesült statusok déli részeiből csoportosan sereglenek önkénytesek a' texasi zászlók alá, kiket rövid háborui szolgálat után nagy terjedékű ígért földek igen édesgetnek oda. Minthogy néhány megszalasztott indián Floridából a' texasi határra futott, Gaines tábornok az éjszakamerikai seregek egy részével általment a' Sabina folyón, 's Natchitochesnél ütötte fel (Texasban) főhadiszállását. Úgy hiszik, az indiánok üldözése csak ürügy, mely alatt át lépett a' határon, igaz oka pedig, hogy a' mexicói sereg közelgésével a' texasiaknak minden lehetséges 's legalább erkölcsi segílyt nyujtson. A' mexicóiak 10 ezeren, még csak egy napi járó földre voltak Core-Portól, hol Rusk tábornok 2500 texasival állást vőn. A' Santana élete ellen egy pisztolylövés által próbált merény nem sikerült. Beszéltek, hogy az elfogott elnök megkérte Jackson tábornokot, lenne kezes a' békekötésért, melyet a' texasiaknak ajánl. Azonban nem mindent hihetni, mi az amerikai lapokban közöl-tetik Texasról.

Orpheus gőzhajó hírlapokat hozott Ujyorkból, melyek azonban korábbiak, a' charlestoni legujabb tudósításoknál. — Ezek szerint Ujorleansból jul. 18áról azt írják, hogy még folyvást kétes: vajjon a' mexicói sereg legalább e' pillantásban folytatni fogja e' háborut Texas ellen? A' texasiak egyik csapatjától tudták meg, hogy a' mexicói sereg még nem mozdult előre, 's hogy sorai szökések által folyvást igen gyérülnek. Santana a' mexicói kormánynak azon nyilatkozását küldötte, hogy Texast meghódítani lehetlen, 's a' kormány kénytelen lesz előbb utóbb e' tartomány függetlenségét elismerni.

Délamerika. A' buenos-ayresi nemzeti bank, minthogy szabadíték ideje már lefolyt, a' kormány parancsára feloszlott.

Valparaisóból majus 16ról költ levelek jelentik, hogy a' siquani congressus a' négy déli tartomány elválását határozá Perutól Estado sud Peruano név alatt, 's egyszersmind Bolivia republicához szövetkezését. Tudósítatunk továbbá, hogy a' két status elnöke Santacruz lesz, 's e' statusok a' partok nagy részét

magokban fogják foglalni, Limától délre, 's többnyire igen jó ré-vekkal. Santacruz Limában készüléteket tesz a' két status elrendelésére. E' tartományokat folyvást belső viharok szagattják.

Az éjszakamerikai congressusban tett pénzájánások mintegy 35 millió dollárra mennek, 's még is, mind e' tömérdek ajánlatok után is jövő január 1én a' felosztandó fölösleg többet fog tenni 20 millió dollárnál. A' congressus által elfogadott törvények közt van egy, mely által az egyesült statusok szolgálatjából tisztek 's katonák nőjeinek 's gyermekeinek fél díj adatik. — Bizonyos Smithson Angliából az egyesült statusoknak tömérdek pénzmennyiséget hagyott Washingtonban egy tud. egyetem-alapításra. Az elnök fölhatalmaztatott a' congressus által, hogy a' végrendelő akaratját teljesítse, 's e' czélra biztosságot is nevezett ki. — Jul. 20án éjjel elégett az amerikai bibliatársaság nagy sajtó intézete. Az épület egy részét megmenték ugyan, de azért a' kár mégis tetemes, mert az angol, német, 's görög bibliához tartozó stereotipeken kívül tizennyolcz sajtó, 's egy gőzerőmű teljesen tönk re jutott. — A' beköltözők Amerika partjait sereggestül lepik. A' hírlapok főleg az ellen panaszkodnak, hogy Anglia dologházait Amerikába üríti ki, de csakugyan nem is mulik nap, melyen vagyontalan költözők nem jönének Británia valamelyik részéből.

Éjszakamerikai egyesült statusok. Az indiánok még folyvást félelemben tartják a' határszéleket. A' háborut mind két részről nagy keserűséggel folytatják. Scott tábornok, kit Jackson a' parancsnokságtól elhitt, nyomozó biztosság elé fog állíttatni, hogy igazolja magát az iránt: mikép huzhatá a' háborut olly hoszura. — Charlestoni tudósítások szerint jul. 23káról a' Seminole indiánok pusztításait 's öldökléseiket mind egyre korlátlanul üzik Floridában. — Az egyesült statusok bankja nem kapott 12 millió dollárt kölcsön, hanem most Parisban 12 millió frankra alkuszik. A' gyujtogatások az egyesült statusokban nyugtalanító módon szaporodnak. Aug. 9én valaki megpróbálta az ujjorki tanácsházat felgyujtani. — A' tűz ugyan csak hamar eloltott, de a' gyujtas miatt gyanuba vett személy elillant. — Buffalóból aug. 5ről jelentik, hogy Rathburn pénzváltóház 2,800,000 dollárral megbukott, 's ezek közt van 1,800,000 dollár értékű ál-bankjegy. E' megbukás által 1500 munkás veszté egyszerre kenyerét, mivel Rathburn egy csarnok fölépíttetését vállalta magára, mely 500 ezer dollárba vala kerülendő. A' ház valódi vagyonát 2,600,000 dollárra becsülik.

Az éjszakamerikai egy. statusok seregei Gaines tábornok alatt csakugyan Texasba léptek, mi némileg még Mexicohoz tartoznék, 's Natchitoches várost el is foglalták. — A' részvény-düh most Éjszakamerikában hallatlan pontra emelkedett már. Az ujjorki statusbankra 10 millió dollárt irtak alá, tehát négyszer többet mint kívántatik. Pennsylvaniában az Oneida bankra 2 millió 700,000 dollárt irtak alá, holott csak 400 ezer kívántatik. — Az egyesült statusok népessége most 16. 800.000 lélek. — A' legujabb felszámítások szerint a' kincstár fölöslege sept. 1én 40 millió dollár leend.

S C H W E I Z.

Minden nyomozásból 's vizsgálatból, melyet a' hatóságok eddig az elfogott, 's Franciaország által kiadatni sürgetett Conseil nevű szökevényessel tettek vagy tétettek, kitűnt, hogy az valóban francia kém volt. Maga a' francia National is ezt valószínűnek mutatja, mert önála is beakarta magát néhány év előtt színleni, 's kisült azután, hogy a' rendőség zsoldosa volt. — Ez ügyben legkétesb világ vonul a' francia követre Schweizban, ki Conseil kiigazittatását olly hathatósan sürgeté.

O R O S Z O R S Z Á G.

A' czár aug. 20kán estve Moszkvába utazott el. Ugyanaz napon egy új gőzhajó, Bogatyr (hős) bocsátatott a' tengerre. E' hajó olly széles, 's olly magos, mint egy fregát, 's olly hoszsu, mint egy linia hajó. A' gőzerőmű az alexandrowszki gyárban készült, 's 290 lónyi erővel bír. Eddig Herkules nevű, mint 240 lóerővel bíró, volt a' legnagyobb orosz gőzhajó. — A' czár egy idő óta nem rendelt köz ujoncz-fogadást, hanem évenként csak részletest, ez idén pedig újra köz ujoncz-fogadást parancsolt, Grusiát és Bessarabiát kivéven; minden 1000 férfitől ötöt.

Gabonsár Pest 's vidéki városink piaczin; pozs. mérője váltó gar.

	buga	készler.	rozs	árpa	zab	kukur.	köles
sept. 2án Arad	90	78	70	44	42	70	—
2án N. Becker.	80-70	65	—	45	40	80	—
3án Baja	93-80	53-47	43	47	32	77	—
3án Pécs	80-70	55-45	50-45	53	30	80	—
3án Miskolcz	94-90	70-65	53-50	45-41	25-22	90-85	200-196
5án Ungvár	80-76	78-74	48-46	40-38	34-32	56-53	120
6án Debreczen	115-90	80-70	55	60-55	40	92-85	120-115
7én Mosony	110-75	60-54	57-52	45-42	44-40	100-96	—
9én Lőszencz	100-90	—	53-50	55-50	30	—	—
9én Uj-Becse	100-90	85-75	60	50-40	45-40	80-75	—
10én Sz. Fejérvár	90-84	62-60	50-45	50-48	32-30	92-90	—
10én Szeged	90-80	70-75	60	50-45	50-45	80	100
10én Komárom	85-82	77-68	51-48	48-47	38-35	105-97	—
16án Pest	110-93	80-70	58-53	60-53	40-36	100-86	—

Pénzkelet: sept. 11én: 5 pCtes 103 4/5; — 4 pCtes 100 1/16; — 2 pCtes: 74 4/5; Bankrészevény 1318.

Dunavizárlás: septemb. 15kén 4 9/6; — 16kén 4 7/9; — 17kén 4 8/9.